

VOORAFSPRAAK OP HET MAGISTRALE BOEK VAN SAMUEL RUTHERFORD (1600-1661), GETITELD: "LEX REX" - DE WET IS KONING

Onlangs kregen we van iemand een nieuw uitgegeven boek van Samuel Rutherford kado, getiteld: "Zijn genade zij met u", waarin een selectie van 23 brieven van Samuel Rutherford zijn opgenomen die al eerder verschenen zijn in de driedelige uitgave van 362 brieven, getiteld: "DE BRIEVEN van SAMUEL RHETORFORT, uit het engels vertaald door Jakobus Koelman en ook in latere uitgaven.

In de nieuwe uitgave "Zijn genade zij met u", schrijft GGinN-ds. J. Roos een "Ten geleide" en in hetzelfde boek schrijft de vertaler, S. Houtekamer, een inleiding die elke brief van een introductie voorzagt. Het nieuw-uitgegeven boek van Rutherford is voortreffelijk en diepgeestelijk van inhoud en de introducties die aan elke brief voorafgaan, is een verrijking van de historische context, met name over de personen waaraan Rutherford zijn brieven richt.

De brieven van Samuel Rutherford betreffen niet zijn publieke optreden, zoals zijn boek Lex Rex dat betreft, maar het zijn persoons-gerichte brieven, die veelal een vertolking zijn van zijn eigen geestelijke leven, maar die ook pastoraal gericht zijn op de zieletoestand van de personen waaraan hij schreef, waarin hij ook dikwijls de kerkelijke toestand in die dagen betrok.

Onder de refo-dominees en belijders die nog iets van waarde lezen, is Samuel Rutherford voornamelijk "bekend" door zijn brieven, maar degenen die Rutherford alleen kennen via zijn geschreven brieven aan zijn geloofsgenoten, kennen de echte Rutherford echter niet, aangezien Rutherford zijn zwaard van het bloed niet onthield (zoals de valse leraars wel doen - Jer. 48:10), maar publiek zijn gewette degen kruiste met de botte bijlen der valse leraren in zijn dagen, het arminianisme, de bisschoppelijke prelaten en het afvallige koningshuis publiekelijk bestreed en ook als theoloog publiek in de bressen stond.

Dié strijdbare held, Rutherford, is ook ds. J. Roos totaal vreemd en dat geldt iedere refo-dominee. De profeten, de apostelen, de kerkvaders, de reformatoren, de oudvaders, met name de Schotse geloofshelden, ofwel de Schotse Covenanters, hebben evenwel publiek gestreden tegen de valse leraars, tegen de huurlingen en tegen de roepende zonde van kerk, land en volk in hun dagen, en nu is er niet ene dominee die zijn stem publiek laat klinken tegen de toenemende publieke (onnatuurlijke) ongerechtigheid, ergo, zij promoten de kerkelijk-celibatair verklaarde sodomie, en ook jegens de onnatuurlijke zonden van incest, pedofilie, transgender-ideologie, nazi-donorschap, killervaccinatie, enz. vertrappen zij de door God geboden kerkelijke censuur en de bijbelse vrijmaakplicht onder hun kerkklaarsen en zijn de zaak van Christus ontrouw, gelijk geschreven is: *"Vervloekt zij, die des HEEREN werk bedriegelijk doet; ja, vervloekt zij, die zijn zwaard van het bloed onthoudt!" Jer. 48:10.*

Het spijt mij te zeggen, maar ik moet bekennen dat ik om bovengenoemde redenen een vieze smaak in mijn mond kreeg toen ik het "Ten geleide" las van ds. J. Roos, waarin hij de diepgeestelijke inhoud van Rutherfords brieven zodanig verhemelt, alsof hij Rutherford zelf is. De feiten hebben echter uitgewezen dat ds. J. Roos helemaal niet zo'n vriend van Samuel

Rutherford is, aangezien hij de GGenN-sodomieten de handen oplegt en celibatair verklaart, net als alle refo-dominees dat doen. Roos is ook lid van de fascistische SGP en is geabonneerd op het moreel-kuisverrotte RD.NL. Bovendien heeft ook ds. J. Roos nog nooit publiek zijn stem laten klinken tegen de roepende zonden van kerk, land en volk, terwijl Rutherford bijna niets anders gedaan heeft dan dat en omdat hij publiek het arminianisme, de pauselijk-bischoppelijke prelaten en het afvallige koningshuis bestreed, kreeg hij een preekverbod opgelegd en werd hem de preekstoel in zijn gemeente te Anwoth ontzegd en vervolgens werd hij twee jaar naar Aberdeen in Noord-Schotland verbannen. Van die Hebreen-11-kruiswegen door het geloof heeft de tegenwoordige afvallige priesterschaar geen kennis. Rutherford was echter een getrouw krijgsknecht onder de Banier van Koning Jezus en hij streed met open vizier tegen de vijanden van Christus, maar aan die geloofsstrijd is elke refo-dominee vreemdeling en vijand van, ook ds. J. Roos.

Daar komt bij, dat toen er een corona-crisis werd georkestreerd en de toenmalige minister van Justitie, Grapperhaus, met SGP-landverrader, dhr. Van der Staaij, "een controlebezoek" bracht tijdens een kerkdienst in de GGenN te Barneveld, dat ds. J. Roos de betreffende minister honing om de mond streek en hem ook NAAR de mond sprak, terwijl Grapperhaus -net als Hugo de Jonge en Ernst Kuiper- de burgerij bedroog met desinformatie omtrent de schadelijke en dodelijke gevolgen van het killervaccin. Jochem Roos liet schandelijk na, om Grapperhaus face to face tot de orde te roepen en hem de waarheid in het gezicht te slingeren, zoals Stefanus jegens het Sanhedrin gedaan heeft en zoals John Knox de roomse koningin Maria face to face wederstond in haar aangezicht. De genoemde feiten zijn dan ook de reden dat er een stanklucht uitging onder het lezen van het "Ten geleide" van J. Roos.

We hebben omtrent de laakbare en huurlingen-houding van ds. J. Roos en van zijn collega-huurlingen recent vier preken geweid:

1. GIJ HEBT NOG TOT DEN BLOEDE TOE NIET TEGENGESTAAN, STRIJDENDE TEGEN DE ZONDE VAN KERK, LAND EN VOLK (1) - Hebr. 12:1-13

[http://www.providencemountainranch.com/Nabetrachting%20H.A.%20\(2\)%20-%20Gij%20hebt%20nog%20tot%20den%20bloede%20toe%20niet%20tegegengestaan,%20strijdende%20tegen%20de%20zonde%20van%20kerk,%20land%20en%20volk%20\(1\).wma](http://www.providencemountainranch.com/Nabetrachting%20H.A.%20(2)%20-%20Gij%20hebt%20nog%20tot%20den%20bloede%20toe%20niet%20tegegengestaan,%20strijdende%20tegen%20de%20zonde%20van%20kerk,%20land%20en%20volk%20(1).wma)

2. HET LEVEN BUITEN DE LEGERPLAATS MET CHRISTUS, ZIJN SMAADHEID DRAGENDE, IS VOOR DE HYPOCRIETEN EEN HEL (2) - Hebr. 13.

[http://www.providencemountainranch.com/Nabetrachting%20H.A.\(3\)%20-%20Het%20leven%20buiten%20de%20legerplaats%20met%20Christus,%20Zijn%20smaadheid%20dragende,%20is%20voor%20de%20hypocrieten%20een%20hel%20\(2\).wma](http://www.providencemountainranch.com/Nabetrachting%20H.A.(3)%20-%20Het%20leven%20buiten%20de%20legerplaats%20met%20Christus,%20Zijn%20smaadheid%20dragende,%20is%20voor%20de%20hypocrieten%20een%20hel%20(2).wma)

3. DEGENEN DIE EEN VERBOND GEMAAKT HEBBEN MET DE DOOD EN EEN VOORZICHTIG VERDRAG MET DE HEL, ZIJN TE HERKENNEN AAN HET FEIT DAT ZIJ DWALEN IN HET GEZICHT EN WAGGELEN IN HET GERICHT (1) - Jes. 28:1-22

[http://www.providencemountainranch.com/Degenen%20die%20een%20verbond%20met%20de%20dood%20gemaakt%20hebben%20en%20een%20voorzichtig%20verdrag%20met%20de%20hel,%20dwalen%20zij%20in%20het%20gezicht%20en%20waggelen%20in%20het%20gericht%20\(1\).wma](http://www.providencemountainranch.com/Degenen%20die%20een%20verbond%20met%20de%20dood%20gemaakt%20hebben%20en%20een%20voorzichtig%20verdrag%20met%20de%20hel,%20dwalen%20zij%20in%20het%20gezicht%20en%20waggelen%20in%20het%20gericht%20(1).wma)

4. DEGENEN DIE ZICH UITGEVEN VOOR DOMINEE, MAAR HET ZWAARD DES WOORDS NIET BLOEDIG HANTEREN, DOEN DES HEEREN WERK BEDRIEGLIJK, HEBBEN GEEN GODDELIJKE ROEPING EN ZIJN VAN GODSWEGE VERVLOEKT (2) - Jer. 48:10

[http://www.providencemountainranch.com/Degenen%20die%20zich%20uitgeven%20voor%20dominee%20en%20het%20zwaard%20des%20Woords%20niet%20bloedig%20hanteren,%20doen%20des%20Heeren%20werk%20bedrieglijk,%20hebben%20geen%20Goddelijke%20Roeping%20en%20zijn%20vervloekt%20\(2\).wma](http://www.providencemountainranch.com/Degenen%20die%20zich%20uitgeven%20voor%20dominee%20en%20het%20zwaard%20des%20Woords%20niet%20bloedig%20hanteren,%20doen%20des%20Heeren%20werk%20bedrieglijk,%20hebben%20geen%20Goddelijke%20Roeping%20en%20zijn%20vervloekt%20(2).wma)

INLEIDING OP HET MAGISTRALE BOEK VAN SAMUEL RUTHERFORD, GETITELD “LEX REX” - DE WET IS KONING

door Douglas Wilson

Samuel Rutherford was een groot man van God. Niet alleen zo, maar hij was een man van God met een grote breedte van geest. Dit is gewoon een andere manier om te zeggen dat hij niet iemand was die gemakkelijk in een hokje kan worden gestopt.

Als u hem alleen maar kende via de beroemde brieven van Samuel Rutherford, zou u uiteraard tot de conclusie komen dat hij een toegewijde schrijver was met grote vroomheid, autoriteit en kracht. En iemand heeft die brieven zeker eens doorgenomen en er een aantal devotionele edelstenen uitgehaald, en ze afzonderlijk gepubliceerd, als “De lieflijkheid van Christus.”

Dus als je alleen dat leest, zou je concluderen dat Rutherford een devotionele schrijver en een grote genie was. Als je in die indruk bent vastgeroest, en je neemt dit boek ter hand, zou je verbaasd zijn als je ontdekt dat je ook te maken hebt met een koppige theoloog en een kampvechter van de eerste orde. Dit kan je achterdochtig maken, en dus begin je een aantal van zijn andere activiteiten te onderzoeken, in de verwachting te ontdekken dat hij op de een of andere manier ook een Olympisch atleet was, een violist van wereldklasse, ja zelfs een Navy SEAL. Dat is wat overdreven. Maar het is waar dat Rutherford een praktische en pastorale theoloog was die tot grote hoogten van glorieuze troost kon stijgen. Rutherford was degene die zei dat hij, als hij in de kelder van de verdrukking was, op zoek zou gaan naar de lekkerste wijnen van Christus.

Maar Rutherford was ook een vechter met blote knokkels, duidelijk in staat zich staande te houden in de theologische strijd van de zeventiende eeuw. U heeft nu het bewijs daarvan in handen in het boek “Lex Rex” van Samuel Rutherford.

Rutherford was een van de Schotse commissarissen die de Westminster Assembly (1643-1649) leidde, en hij leverde een belangrijke bijdrage aan de beroemde Korte Catechismus. Terwijl hij deel uitmaakte van die Westminster Assembly, schreef hij ook dit “opruimende” boek. De titel is, zoals je ongetwijfeld hebt opgemerkt, “Lex Rex”, wat kan worden weergegeven als “De wet is koning”. De strekking van het boek was dat zelfs de koning de wet moest gehoorzamen, omdat de koning ook onder de wet staat. Het is daarom niet verrassend dat sommigen die een gezagspositie bekleedden, een verkeerd beeld hadden van zijn stelling.

Na de onderbreking was dat Cromwell, toen besteeg Charles II de troon. Toen hij tijdens de herstelling op de troon was teruggekeerd, werd dit boek van Rutherford verbrand door de openbare beul, wat duidde op een duidelijke mate van officiële afkeuring.

Rutherford zelf werd opgeroepen om voor het Parlement te verschijnen op grond van de ernstigste beschuldiging van verraad, maar Rutherford lag al op zijn sterfbed toen de dagvaarding bij hem binnenkwam. Dit gaf hem de kans om een van de beste comebacks ooit te maken, tenminste als dat zo was gericht tegen politieke autoriteiten die van plan waren hem te executeren

“Ik heb al een dagvaarding gekregen voor een hogere rechter en rechterlijke macht, en ik moet mijn eerste dagvaarding beantwoorden, en voordat uw dag aanbreekt, zal ik zijn waar weinig koningen en grote mensen komen.

Begin jaren tachtig schreef Francis Schaeffer een boek met de titel “The Christian Manifesto”, en een van de punten die hij naar voren bracht betrof de noodzaak voor ware christenen om te leren van de grote Samuel Rutherford.

Rutherford presenteert verschillende argumenten om het recht en de plicht van verzet tegen onwettig bestuur vast te stellen. Ten eerste: aangezien tirannie satanisch is, is het niet weerstaan ervan hetzelfde als weerstand bieden aan God. Weerstand bieden aan tirannie betekent God eren! Ten tweede volgt hieruit dat, aangezien de heerser voorwaardelijk macht krijgt, het volk de macht heeft om zijn sanctie in te trekken als niet aan de juiste voorwaarden wordt voldaan. De burgerlijke magistraat is een “fiduciaire figuur”, dat wil zeggen dat hij zijn gezag toevertrouwt aan het volk. Schending van het vertrouwen geeft het volk een legitieme basis voor verzet!

Voor Schaeffer was dit geen academische vraag. Waar Rutherford mee te maken kreeg en waar we vandaag de dag mee te maken hebben, zijn dezelfde feiten. Het is precies waar we vandaag de dag mee te maken hebben. En als we kijken naar de kwesties waar Schaeffer begin jaren tachtig over nadacht, en vervolgens onze problemen bekijken, komen we op het punt waarop we moeten zeggen dat de kernproblemen precies hetzelfde zijn.

Terwijl de voorbereidingen werden getroffen om dit boek weer in druk te brengen, verkeerde ons land in grote beroering vanwege onze presidentiële politiek, vanwege de afzettingsprocedure, vanwege veler angst voor het coronavirus, vanwege de Black Lives Matter-rellen, en vanwege de roekeloze reacties van veel van onze burgerlijke magistraten in dit alles.

Een van de meest verontrustende dingen van dit alles was echter hoeveel de politieke onrust en de overschrijding door de autoriteiten onthulden over de onwetendheid van Amerikaanse christenen met betrekking tot hun eigen politieke theologie. Protestantse christenen hebben weliswaar een lange erfenis als het gaat om de betrekkingen tussen kerk en staat (en dit boek is een essentieel onderdeel van die erfenis), maar we hebben dit erfgoedmeubel al zo lang op zolder bewaard dat het erop lijkt dat de meeste wij zijn het helemaal vergeten.

Toen gouverneurs en burgemeesters bijvoorbeeld iedereen opdroegen maskers te gaan dragen, gingen talloze christenen er simpelweg van uit dat de bevoegdheden van een Amerikaanse gouverneur identiek waren aan die van een oude Romeinse proconsul, of erger nog, een Perzische sa-trap. Als iemand die de leiding heeft over een land je iets geeft wat lijkt op een wettig bevel, eist Romeinen 13 dan niet van ons dat we dat bevel gehoorzamen, en zonder tegenspraak?

Het antwoord is NEE. Het antwoord is niet alleen nee, maar het is ook een door en door bijbels nee. Het is een gehoorzaam nee, niet een ongehoorzaam nee, het is een bijbelse burgerlijke ongehoorzaamheid.

Maar om geïnstrueerd te worden over de redenen voor een dergelijke houding, je moet bereid zijn om boeken als dit door te werken.

Zelfs een vluchtige kennismaking met de Bijbel zou ons moeten vertellen dat blinde gehoorzaamheid aan de overheid niet het hele verhaal is en niet overeenkomt met de wil van God. Het is waar dat de apostel Petrus ons vertelde dat we ons ter wille van de Heere aan elke menselijke verordening moeten onderwerpen, of dat nu aan de koning was of aan zijn gouverneurs (1 Petr. 2:13-14). Maar dit was dezelfde Petrus die met de hulp van een engel uit de gevangenis ontsnapte (Handelingen 12:7 ev), resulterend in de executie van de bewakers, en die als gezochte man uit het boek Handelingen verdwenen. Volgens de kerkgeschiedenis werd hij uiteindelijk door Rome geëxecuteerd. Het is waar dat de apostel Paulus ons vertelde dat God onze burgerlijke autoriteiten heeft ingesteld (Romeinen 13:1-7), en dat proberen deze omver te werpen rebellie tegen God is. Maar dit was dezelfde Paulus die ontkwam aan de arrestatie door koning Aretas (2 Kor. 11:32-33), en die ook door Rome werd geëxecuteerd als een bedreiging voor hun gevestigde orde.

Er was geen man in het koninkrijk van Saul die een hogere had visie op wat het betekende om de gezalfde des HEEREN te zijn dan David. Toen David de grot binnenkwam waar Saul en zijn mannen zich bevonden, werd David aangespoord Saul van het leven te beroven, wat hij resoluut weigerde te doen. Maar hij sneed wel een hoek van Sauls mantel af. Niemand eerde Saul meer dan David (1 Sam. 24:5). En toch moet worden toegegeven dat David nogal wat tijd doorbracht met het rondrennen door het platteland met een gewapende bende (1 Sam. 23:26), waarbij hij resoluut niet aan Sauls vurige wensen voldeed. Er zijn meerdere voorbeelden van dit soort te vinden in Gods Woord.

Maar er zit nog een andere laag in dit alles. Toen Rutherford zijn argumenten presenteerde, kwamen ze rechtstreeks uit de Bijbel en in zijn tijd kwamen ze in botsing met een theologie die ogenschijnlijk christelijk was, maar vreemd aan de Bijbel. Die theologie werd het “goddelijke recht van koningen” genoemd. We moeten hier voorzichtig zijn, omdat Rutherford zeker geloofde dat koningen door God waren aangesteld en dat zij verantwoording aan Hem moesten afleggen. De tegenstanders van Rutherford geloofden hetzelfde, maar zij geloofden dat de koning verantwoording verschuldigd was aan God en aan niemand anders. Rutherford geloofde dat de verantwoordelijkheid van de koning niet alleen rechtstreeks aan God lag, maar ook door God via andere

instrumenten, en de wil van het volk moest tot die instrumenten worden gerekend.

En dit brengt ons bij de extra “laag” die ik hierboven noemde. Hoewel de strijd in de loop van Rutherfords leven hevig was, moet worden erkend dat Rutherfords visie de overhand had in de ontwikkeling van de westerse democratieën. Zijn leer werd later geseculariseerd (en daardoor gecorrumpeerd), maar de basis van zijn politieke theorie was resoluut bijbels. Zoals Douglas Kelly en anderen op vaardige wijze hebben aangetoond, speelde het politieke denken van Calvijn (en Knox, Rutherford, et al.) een belangrijke rol bij de vorming van ons politieke erfgoed.

Rutherford was van mening dat het volk de “bron van macht” van het politieke gezag was, en dat zij degenen waren die dit gezag aan de magistraten delegeerden. Hij toonde ook aan dat wanneer een dergelijke autoriteit werd misbruikt, het volk de autoriteit had om die delegatie in te trekken. Dit soort denken kwam duidelijk naar voren in Boek IV van Calvijns Instituten, in “Vindiciae Contra Tyrannos”, het werk van “Junius Brutus” (een 16e-eeuwse Franse Hugenoot), John Knox en de Schotse Presbyterianen, Oliver Cromwell, de Engelse puriteinen, en natuurlijk Samuel Rutherford.

Dit denken komt naar voren in uitdrukkingen die we heel goed kennen, uitdrukkingen als “We, the people”, Wij, de mensen...” Waar kwam dat vandaan? Het kwam onder meer van Samuel Rutherford. Kijk eens naar wat er in de staatsgrondwet van Idaho staat:

“Politieke macht inherent aan het volk. Alle politieke macht is inherent aan het volk. De regering is ingesteld voor hun gelijke bescherming en voordeel, en zij hebben het recht deze te wijzigen, te hervormen of af te schaffen wanneer zij dit nodig achten; en er zullen nooit speciale voorrechten of immuniteiten worden verleend die niet door de wetgevende macht kunnen worden gewijzigd, ingetrokken”

Douglas Kelly, De opkomst van vrijheid in de moderne wereld (Phillipsburg, NJ: Presbyterian & Reformed, 1992)

Dankzij Rutherford, en een lange rij trouwe christenen met hem die keer op keer hetzelfde punt naar voren brachten, is deze overtuiging een essentieel onderdeel van onze politieke erfenis. Sterker nog: het is verankerd in onze fundamentele grondwet.

En dit betekent dat wanneer moderne christenen ons daartoe aansporen doen “wat de gouverneur ook zegt”, en ze doen dit in naam van het gehoorzamen van Romeinen 13, de ironie is dat ze Romeinen 13 juist schenden als ze dit doen. De plicht van het volk om zich te verzetten tegen onwettige inbreuken van degenen die een ambt bekleden, is een Goddelijke plicht waar iedere burger deel van uitmaakt. Om te zeggen dat de mensen dat niet doen het recht hebben om dit te doen, is tegen onze gevestigde orde schoppen en constitutionele autoriteiten.

Veel van wat er tegenwoordig in naam van de regering gebeurt, is eigenlijk niets meer dan

goed georganiseerde tirannie. Deze toestand van constitutionele wanorde is niet van de ene op de andere dag ontstaan; vele decennia, veel leugens, veel controverses en veel rechterlijke uitspraken waren erbij betrokken. Maar een van de belangrijkste redenen waarom deze stand van zaken zich heeft ontwikkeld en zo erg is geworden, is de verwaarlozing van de politieke theologie door christenen.

Gelukkig hebben we godzalige oudvaders die ons door de eeuwen heen kunnen bemoedigen en onderwijzen. Eén zegen die we in deze generatie hebben gekregen, is de zegen van de digitale revolutie als het om publiceren gaat en dit is een grote zegen geweest die ons in staat heeft gesteld terug te grijpen naar het verleden om oudere aanmoedigingen weer tot leven te wekken.

Als u dit boek op papier vasthoudt, betekent dit dat u ook over andere bronnen beschikt. *Vindiciae Contra Tyrannos*, eerder genoemd, is opnieuw uitgegeven door Canon Press als onderdeel van dezelfde serie, en Calvin's *Institutes*, Boek IV, is ook beschikbaar.

Iets actuelers is moeilijk denkbaar.

Douglas Wilson

Het recht van verzet jegens een slechte overheid bij Calvijn en zijn volgelingen

Voor Calvijn, en voor Luther trouwens ook, was wat betreft de houding van de onderdanen jegens de overheid het bijbelboek Romeinen en daarvan hoofdstuk 13 leidend. Daar wordt de christen voorgehouden dat de overheid een instelling van God is en dus moet worden gehoorzaamd. Echter, vonden Luther en Calvijn, als die overheid ingaat tegen Gods Woord (de Bijbel) dan mag/moet men zich tegen haar verzetten. Maar beiden waren daarin zeer terughoudend - Luther nog veel meer dan Calvijn. Calvijn stond verzet toe, maar dan wel onder leiding van een 'lagere overheid' (de beeldenstorm in de Nederlanden in 1566 o.l.v. graven en jonkers en dergelijke gezagsdragers was dus een actie die voor een calvinist volstrekt legitiem en in overeenstemming met het Woord van God was). Calvijn stond verzet van christenen tegen een overheid die zich keert tegen God en Zijn Woord niet alleen toe, hij achtte het dan zelfs hun plicht om zich te verzetten. (Tijdens de Tweede Wereldoorlog namen calvinisten verschillende, zelfs tegengestelde, posities in met betrekking tot het recht van verzet tegen de Duitse bezetting.)

Ontwikkeling in die visie

Bij Calvijn valt er ten aanzien van die visie een ontwikkeling te bespeuren. Eerst was hij zeer terughoudend wat betreft het recht van verzet. De voormannen van zijn volgelingen in Frankrijk, de hugenoten, hadden veel minder problemen met toepassing van dat recht - geen wonder gezien de levensbedreigende situatie waarin deze zich bevonden.

Calvijn wendde eerst zijn invloed aan om het door de hugenoten gewenste verzet zoveel mogelijk te temperen. In 1562 hadden de hugenoten genoeg van hun - zoals ze het zagen - martelaarschap en grepen naar de wapens. De daarop volgende serie hugenotenoorlogen duurde tot 1598. In dit verband is het van groot belang dat de leider der hugenoten, de admiraal graaf Caspar de Coligny, in nauw contact stond met Calvijn en na hem Beza. Tekenend voor de veranderende visie van Calvijn en ontwikkelingen bij de hugenoten is ook hetgeen de reformator schreef in zijn geschrift "Praelectiones" dat verscheen in 1561 aan de vooravond van het begin der hugenotenoorlogen. Daarin stelt hij dat aardse vorsten hun macht verspelen als ze zich tegen God keren.

Monarchomachen

Hugenootse juristen ontwikkelden die visie verder en kwamen tot radicalere opvattingen dan Calvijn. Zij meenden dat de monarch als hij zich tegen God keert en Diens onderdanen onderdrukt bevochten mag worden; zij worden wel monarchomachen genoemd (machos is Grieks voor bevechten). Dit brengen zij later zelfs in verband met de wenselijkheid van volksdemocratie en de mogelijkheid van tyrannenmoord. Zo ver was het in de tijd van Calvijn nog lang niet, maar als in 1572 tijdens de beruchte 'bloedbruiloft' grote aantallen hugenoten vermoord worden, waaronder De Coligny, dan wint deze theorie aan invloed. Ook in de Nederlanden: de Acte van Verlatinghe van 1581, waarin de Staten-Generaal der Nederlanden hun vorst Filips II vervallen verklaren van de troon omdat hij hun rechten en vrijheden heeft geschonden en die daarmee gezien kan worden als onafhankelijkheidsverklaring der Nederlanden, ademt de geest van de monarchomachen.

De Nederlanden - het calvinisme en de opstand in de 16e eeuw

Aan de Acte van Verlatinghe van 1581 ging vanzelfsprekend een hele geschiedenis vooraf. Uit hetgeen al naar voren kwam moge duidelijk geworden zijn dat in die voorgeschiedenis de inzichten van Calvijn en diens volgelingen een grote rol speelden.

Ook in de Nederlanden had de Reformatie naar aanleiding van het optreden van Luther dus aanhangers gekregen. De daarop volgende kettervervolgung riep er veel weerstand op. Dat ging hand in hand met weerstand tegen de andere macht die het leven bepaalde, de wereldlijke; in de Nederlanden werd die macht, zoals al naar voren kwam, in de 16e eeuw voor het overgrote deel uitgeoefend door de Habsburgers Karel V en Filips II. Met name de laatste was een fel tegenstander der Reformatie en bovendien gespitst op versterking van zijn absolute macht. Dit ging ten koste van de macht van de Nederlandse gewesten. Deze gewesten werden bestuurd door plaatsvervangers van de vorst: de stadhouders. De belangrijkste was Willem van Oranje; hij werd de leider van de opstand die uitmondde in een 80-jarige onafhankelijkheidsoorlog. Vertegenwoordigers van die gewesten vergaderden, centraal, in de gezamenlijke vergadering der Staten-Generaal. Dit orgaan was door de vorst vooral bedoeld om 'beden' te doen (in de praktijk: verzoeken om financiële steun). Ten tijde van de opstand ontwikkelde het zich als een samenbindend orgaan van opstandige Nederlandse gewesten dat uiteindelijk (in 1581) het staatsgezag aan de vorst, Filips II, ontnam.

Gehoorzaamheid aan Gods Woord en de burgerlijke ongehoorzaamheid jegens een tirannieke overheid

"De opstand van de Nederlanders tegen koning Filips II in de jaren zeventig van de tiende eeuw is niet los te maken van de calvinistische visie op de overheid. Het is geen geringe zaak: een volk dat in gewapende opstand kwam tegen zijn wettige soeverein. In een tijd, dat het gezag van de overheden veel sterker gerespecteerd werd dan nu, valt dat temeer op". Zo begint wijlen dr. R. H. Bremmer zijn boek "Reformatie en rebellie", en naar mijn oordeel nog steeds het beste boek over de geschiedenis van de Reformatie met betrekking tot het recht van opstand. "We spreken opzettelijk van opstand, niet van oproer", vervolgt Bremmer. "Vanaf het eerste begin volgde de omwenteling hier te lande een vaste koers. Al in de zomer van 1572 kwamen niet alleen de burgers van de grote steden in Holland en Zeeland in actie, maar ook de Staten van Holland in bondgenootschap met Willem, Prins van Oranje. Er loopt een vaste lijn door de gebeurtenissen tot aan het "Plakkaat van Verlatinghe".

Willem van Oranje, 1564: "Ik kan niet goedkeuren dat vorsten over het geweten van hun onderdanen willen heersen."

De Reformatie

En dan komt Bremmer tot de uitspraak dat zonder de achtergrond van de politieke visie van Calvijn de opstand van de Nederlanden niet valt te verklaren. Hij schetst eerst de verschillen tussen Luther en Calvijn. Luther wordt meestal getypeerd als iemand die alleen maar onderwerping aan de overheid eiste, terwijl Calvijn het "recht van opstand" voorstond. Maar Calvijn was er beslist niet op uit het juk van onderdrukkende overheden lichtvaardig van zich af te schudden. Hij bond het recht van opstand aan voorwaarden, bijvoorbeeld aan de "lagere overheden". En omgekeerd was Luther niet de man die de onderdanen opriep alles voor zoete koek te slikken. Er kan naar zijn oordeel bij de onderdanen botsing van plichten zijn: de overheid gehoorzamen en de tiran weerstaan. "Verzet tegen de overheid kan alleen met Gods Woord in de hand", zegt Luther. "Met het Evangelie in de hand en door geloof en gebed moeten de onderdanen de overheid terugdringen tot binnen de grenzen van haar wettige roeping."

Calvijn en Luther hebben beiden bijbels krachtig de Wederdopers van hun dagen bestreden, die het gezag van de overheid principieel verwierpen. Maar Calvijn keerde zich zowel tegen de Wederdopers als tegen de vorsten, die met hun tirannie het ambt, dat ze bij de gratie Gods uitoefenen, uitholden en misbruikten. John Knox, die in Schotland de Reformatie leidde, ging daarin nog verder. De christenen moeten zich een oordeel vormen, zegt hij, over de politiek, die de leiders van de staat bedrijven en dienen te

strijden tegen tirannie en vóór een staat naar de ordeningen van God. (**Samuel Rutherford onderschrijft eveneens burgerverzet tegen een tirannieke overheid in zijn boek Lex Rex - GPPB**).

Gehoorzaamheid

Bij alle reformatoren gaat de gehoorzaamheid aan het Woord Gods boven alles, boven de gehoorzaamheid aan de overheid. Daarin was ook het recht van opstand in de Tachtigjarige Oorlog gelegen. De spanning tussen gehoorzaamheid aan de wettige overheid en aan gehoorzaamheid aan God is telkens aan de orde. Die spanning ligt ook helemaal in het slotcouplet van het Wilhelmus: Voor Godt wil ick belijden End zijner grooter Macht Dat ick tot cjheenen tijden Den Coninck heb ueracht: Dan dat ick Godt den Heere Der hoochster Maiesteyt Heb moeten obediëren (gehoorzamen) Inder gherechticheyt

Actueel

De gehoorzaamheid (van christenen) aan de overheid heeft vandaag nieuwe actualiteit gekregen. Het is alweer enige tijd geleden, dat grote demonstraties werden gehouden vanwege politiek omstreden zaken. Ik denk met name aan de grote anti-kernwapen-demonstraties. Orthodoxe christenen waren in het algemeen niet in die gelederen te vinden, want “de overheid draagt het zwaard niet tevergeefs”. En het zwaard, dat kernwapen heette, werd gewettigd als afschrikingswapen. Het is voor mij nog steeds de vraag of het zo duidelijk lag, gegeven de mogelijkheden van massale vernietiging van menselijk leven.

GPPB.: In geval van een wereldoorlog is bij het gebruik van kernwapens het gevaar levensgroot dat er -menselijk gesproken- van enig menselijk, dierlijk, plantaardig leven en van enig leefgebied geen sprake meer is, en al helemaal geen overwinnaars zijn, dus moesten zij verboden worden.

Nu gaan echter orthodoxe christenen de straat op om te prótesteren tegen ofwel te getuigen vóór bescherming van menselijk leven in de beginfase en in de eindfase, dit vanwege de ene beslissing na de andere van de paarse regering, waarin wordt afgerekend met waarden en normen die aan het Evangelie zijn ontleend. Juist orthodoxe christenen (evangelischen inbegrepen) komen tot een nieuwe bewustwording, daarin overigens gesteund door anderen in de samenleving, die eveneens van oordeel zijn dat het beleid van de overheid heilloos is en krachtig verzet verdient.

Daar komt dan nog bij, dat in de mkz-crisis het beleid van de overheid, waardoor tienduizenden gezonde dieren worden afgemaakt onder zware kritiek staat. Het was in dit verband, dat mr. G. Holdijk, lid van het hoofdbestuur van de Gereformeerde Bond, tot

de krachtdadige uitspraak kwam, dat er vandaag "plicht tot verzet" is jegens het beleid van de overheid, dat schepselen van God executeert op grond van economische afwegingen. Toen daarover in het Nederlands Dagblad kritische vragen werden gesteld, was L. M. P. Scholten, prominent in de Gereformeerde Gemeenten in Nederland, er met een Ingezonden stuk direct bij om Holdijk bij te vallen, met een beroep op Luther overigens. Hiermee is opnieuw de teerling geworpen. Maar nu liggen de vragen inzake gehoorzaamheid aan de overheid in het orthodox christelijke kamp. Waar liggen, binnen ons democratisch bestel, de grenzen van gehoorzaamheid aan de "wettige overheid"? Opnieuw is er de spanning tussen gehoorzaamheid aan God en Zijn Woord en gehoorzaamheid aan de overheid.

GPPB.: Er bestaat helemaal geen spanning tussen de gehoorzaamheid aan Gods Woord en gehoorzaamheid aan de overheid, als we alleen al Handelingen 5:29 in ogenschouw nemen, waaruit duidelijk blijkt waar we moeten staan, gelijk geschreven is: *"Men moet Gode meer gehoorzaam zijn, dan den mensen."*

Tirannie?

Nu kan direct worden tegengeworpen dat er in onze samenleving van tirannie geen sprake is. Brute overheidsheerschappij, desnoods met geweld uitgeoefend, kennen we toch niet? Daar zijn we te beschaafd en vooral te democratisch voor.

GPPB.: De laatste alinea is een regelrechte leugen, aangezien de abortusslachthuizen op volle toeren draaien, zonder dat de SGP ooit een abortusverbod afeiste in de kamer; de euthanasie-moorden volop worden uitgevoerd; de nazi-moorden op de donor-killer-tafels massaal doorgang vinden, zonder enige censuurmaatregel tegen donors in de refokerken, en de killer-covid-vaccins het gedrogeerde volk wordt opgedrongen, met miljoenen slachtoffers als gevolg, met approbatie van RD/SGP. Het RD.NL en de SGP die in dit gedeeltelijk overgenomen Waarheidvriend-artikel aangeprezen worden alsof zij "bijbels christelijk", zijn de laatste decennia moreel kuisverrot gebleken, waarover honderden bewijzen zijn geleverd op de website www.derokendevlaswiek.com